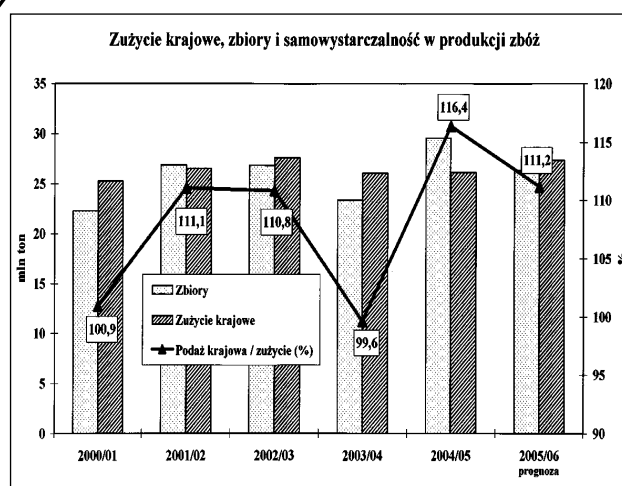

RYNEK ZBÓŻ

stan i perspektywy

ISSN 1231-3149

ANALIZY RYNKOWE

LISTOPAD 2005

Analizy są finansowane przez
AGENCJĘ RYNKU ROLNEGO
oraz
INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA I GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
– PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

Spis treści

REASUMPCJA

- I. Uwarunkowania makroekonomiczne
- II. Światowy rynek zbóż – *W. Łopaciuk*
- III. Polski rynek zbóż
 1. Krajowe zasoby – *W. Łopaciuk*
 2. Krajowe zużycie zbóż – *W. Łopaciuk, J. Drożdż, M. Krzemiński*
 3. Handel zagraniczny zbożami – *W. Łopaciuk, M. Krzemiński*
 4. Zapasy na koniec sezonu – *W. Łopaciuk*
 5. Interwencja na rynku zbóż – *M. Włodarczyk*
 6. Ceny zbóż na rynku krajowym – *W. Łopaciuk*
- IV. Aneks statystyczny

**Przy publikowaniu fragmentów analizy oraz informacji i danych liczbowych
prosimy o podanie źródła.**

Analizę przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ-PIB
Świątokrzyska 20, 00-950 Warszawa
Kierownik Zakładu – prof. dr hab. Jan Małkowski, tel.: (0·prefiks·22) 827-36-64

AUTORZY:

mgr inż. Wiesław Łopaciuk

- Zakład Badań Rynkowych IERiGŻ-PIB •
Tel.: (0·prefiks·22) 50-54-551

mgr Jadwiga Drożdż

- Zakład Ekonomiki Przemysłu Spożywczego IERiGŻ-PIB •
Tel.: (0·prefiks·22) 50-54-770

mgr Marcin Krzemiński

- Zakład Badań Rynkowych IERiGŻ-PIB •
Tel.: (0·prefiks·22) 50-54-551

mgr Maria Włodarczyk

- Agencja Rynku Rolnego •
Tel.: (0·prefiks·22) 661-70-43

Analizę zrecenzowała i zatwierdziła w dniu 18.10.2005 r. Rada Rolniczych Analiz Ekonomicznych w składzie:
Zdzisław Adamczyk, Tadeusz Chrościcki, Jan Małkowski, Bożena Nowicka, Roman Urban (wiceprzewodniczący),
Zdzisława Wiśniowska-Antonik, Maria Zwolińska (przewodnicząca).
Kolejna analiza wydana będzie w czerwcu 2006 r.

REASUMPCJA

Zbiory zbóż w 2005 r. wyniosły 26,3 mln ton i były o 11,3% niższe od rekordowych zbiorów w 2004 r. Nieznacznie zmniejszyła się powierzchnia zasiewów zbóż (8,3 mln ha). W porównaniu z poprzednim rokiem, średnie plony były niższe o ponad 10% i wyniosły 31,7 dt/ha.

Dzięki dużym zapasom początkowym (4,6 mln ton) w sezonie 2005/06 podaź zbóż na rynku krajowym jest nieznacznie większa niż w poprzednim sezonie (30,8 wobec 30,4 mln ton).

Krajowe zużycie zbóż w sezonie 2005/06 może się powiększyć o 5% do 27,2 mln ton. Wzrost chłonności krajowego rynku będzie wynikał ze zwiększonego o 7,5% spasanias zbóż (17,3 mln ton). Na dotychczasowym poziomie, nieco poniżej 5,8 mln ton, pozostanie spożycie zbóż. Przemysłowe zużycie zbóż zwiększy się o ponad 2% do 1,2 mln ton. Zapasy zbóż na koniec sezonu 2005/06 mogą wynieść około 3,7 mln ton, włączając zapasy interwencyjne.

Ceny zbóż w sezonie 2004/05, w porównaniu z sezonem 2003/04 był znacznie niższe. Przed żniwami w 2005 r. nie było sezonowego wzrostu cen, co w trudnej sytuacji stawia rolników oraz przedsiębiorstwa zajmujące się przechowywaniem zbóż. Niskie ceny surowca, przy relatywnie wysokich cenach producenta, korzystnie wpływają na sytuację firm zajmujących się przetwórstwem zbóż.

Rynek zbóż w sezonie 2005/06 będzie nadal pod presją podaży, ale na skutek wzrostu zużycia, skala nadwyżek się zmniejszy. Wobec tego w sezonie 2005/06 można oczekiwać umiarkowanego wzrostu cen. Średnie ceny skupu pszenicy w końcu 2005 r. mogą ukształtować się w przedziale 370–380 zł/t i w granicach 400–420 zł/t w końcu sezonu 2005/06, a ceny żyta odpowiednio 300–310 i 310–330 zł/t.

Import niezbędny do dostosowania do potrzeb rynku rzeczowej struktury podaży zbóż, oceniany jest na około 0,7 mln ton, w tym 0,2 mln ton pszenicy. W obecnych warunkach Polsce raczej nie grożą nadmierne dostawy zbóż ze „starych” i „nowych” krajów członkowskich UE. W sezonie 2005/06 nie zanoszą się również na większe zmiany cen w pozostałych krajach UE. Spadek bieżącej podaży będzie wyrównany wysokim poziomem zapasów. Jeżeli polska waluta będzie w dalszym ciągu umacniać się w relacji do euro, opłacalność importu z UE-15 może wzrosnąć. Możliwy jest także import tanich zbóż z krajów sąsiadujących (Czechy, Słowacja) lub z Węgier. Jeszcze tańsze zboże może być sprowadzane z krajów WNP, ale tylko do wysokości przyznanego kontyngentów.

W sezonie 2005/06 przedmiotem eksportu może być około 0,6 mln ton ziarna zbóż, z czego ponad połowę będzie stanowiła pszenica. Polska jest oddalona od tradycyjnych unijnych rynków zbytu, co przy wysokich kosztach transportu

i kursie euro faworyzuje eksporterów z Europy Zachodniej. Tym niemniej w pierwszym kwartale bieżącego sezonu warunki cenowe są bardziej korzystne dla krajowych eksporterów niż w przed rokiem. Ceny na rynkach światowych wzrosły, a ceny na rynku krajowym pozostały na niskim poziomie. W dalszej części sezonu ta różnica może się zmniejszyć, a opłacalność eksportu może dodatkowo pogarszać mocny złoty. Korzyści z liberalizacji obrotów wzajemnych i przejściu unijnego systemu handlu zagranicznego najbardziej widoczne są w eksporcie produktów przetwórstwa zbóż. Po wejściu do UE dynamicznie rośnie eksport słodu oraz makaronów i pieczywa.

W sezonie 2005/06 nie będzie zmian w systemie interwencji na rynku zbóż, za wyjątkiem wprowadzenia standardów sanitarnych w skupie interwencyjnym. Ziarno oprócz wymagań jakościowych, będzie także musiało spełniać określone wymagania sanitarne dotyczące maksymalnego zawartości substancji szkodliwych (w tym mykotoksyn, pozostałości pestycydów i metali ciężkich). Duże nadwyżki zbóż występujące w sezonie 2005/06 wymuszają wzmocnienie działań interwencyjnych mających na celu sprzedaż zbóż z zapasów interwencyjnych na rynek Wspólnoty i na eksport.

W porównaniu z poprzednim sezonem złagodzone wymagania stawiane firmom uczestniczącym w systemie przechowywania zbóż.

Tabela
Bilans zbóż ogółem* w latach 1996/97 - 2004/05 i prognoza 2005/06 (tys. ton)

Lata	1996/97	1997/98	1998/99	1999/00	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06 prognoza	2004/05 = 100
Zapasy początkowe	2103	4544	4052	3967	3255	2563	3768	2603	817	4572	559,3
Areał uprawy	8679	8857	8800	8653	8752	8765	8258	8126	8325	8212	98,6
Plony	2,91	2,86	3,08	2,97	2,54	3,07	3,25	2,87	3,55	3,19	89,8
Produkcja	25247	25350	27101	25690	22267	26902	26838	23347	29562	26184	88,6
Import	3427	1464	1309	1342	2419	933	811	1056	1018	806	79,2
Ogółem zasoby	30777	31358	32461	30999	27942	30398	31417	27006	31397	31562	100,5
Zużycie krajowe:	26009	27000	27979	27619	25283	26531	27614	26051	26089	27179	104,2
- spożycie	5815	5810	5790	5789	5793	5793	5792	5762	5765	5741	99,6
- wysiew	1990	1970	1947	1962	1956	1835	1799	1838	1839	1808	98,3
- zużycie przemysłowe	682	776	824	959	931	1102	1161	1121	1180	1210	102,5
- spasanias	16062	16965	18034	17603	15510	16398	17612	16420	16050	17250	107,5
- straty i ubytki	1460	1479	1384	1305	1093	1403	1251	909	1255	1170	93,2
Eksport	224	306	528	124	95	100	1200	137	737	635	86,2
Zapasy końcowe**	4544	4052	3955	3255	2563	3768	2603	817	4572	3743	81,9
Zapas/zużycie (%)	17,3	14,8	13,9	11,7	10,1	14,1	9,0	3,1	17,0	13,5	-

*) łącznie z kukurydzą, ale bez gryki i prosa

***) Od sezonu 2004/05 łącznie z zapasami interwencyjnymi

Źródło: 1996/97-2003/04 wg GUS, 2004/05- 2005/06 szacunki i prognozy autorów.

SUMMARY

Cereal crops in 2005 were 11,3% down from a record crop 2004 and totalled 26,3 million tons. There was a slight decline in the cereal area (8,3 million ha) and a considerable decline in yields (by over 10% to 31,7/dt ha).

Reflecting large opening stocks (4,6 million tons) domestic supplies in the 2005/06 season is even higher than in the previous season (30,8 versus 30,4 million tons).

Domestic use in the 2005/06 season is estimated 5% up on 2004/05 at 27,2 million tons. The increase would primarily result from growing feed use (by 7,5% to 17,3 million tons). Industrial uses are to increase by 2% to 1,2 million tons, while no major changes are expected in food use (5,8 million tons). Carryover stocks at the end of the 2005/06 season may total about 3,6 million tons, including intervention stocks.

Cereal prices in the 2004/05 season fell significantly below the level observed in the 2003/04 season. There was not a seasonal increase in the prices before the 2005 harvest. Therefore the situation of the farmers and the storage companies was difficult. On the other hand, having relatively high producer prices, low prices of raw material have got a positive impact on the situation of grain processors.

The market in the 2005/06 season will be dominated with supply pressure. However due to increase in domestic use the scope of surpluses would be lower than in 2004/05. Therefore wheat prices at the end of 2005 may average 370–380 PLN/t and 400–420 PLN/t at the end of the 2005/06 season. At the same time rye prices are expected at 300–310 PLN/t 310–330PLN/t respectively.

In the 2005/06 season cereal import necessary to adjust the supply to the market needs is estimated at some 0,7 million tons, including 0,2 million tons of wheat. Under present conditions the Polish market is not threatened with excessive deliveries from both the newcomers and the old member states. None of major changes in the prices are expected in 2005/06 season across Europe. Lower supplies from current crops will be offset with high level of stocks. If Polish currency continues to appreciate versus euro, the profitability of imports from the EU-15 will increase. Also cheap import from neighbouring countries (Czech Republic, Slovakia) or Hungary is possible then. In addition even cheaper grain can be imported from CIS, however only within fixed preferential import quotas.

Cereal exports in the 2005/06 season are forecast at some 0,6 million tons, of which 50% would be accounted for wheat. Poland is outlaying from traditional EU export markets. High

transport costs along with current exchange rates give a handicap for the exporters from Western Europe. Nevertheless cereal price developments in the first quarter of the current season are more favourable for Polish exporters than a year ago. There was some increase in the world market prices while domestic prices still remind weak. Later on this season the gap is likely to narrow. Export profitability is likely to decline as Polish currency keeps appreciating. The advantages coming from liberalisation of trade are mostly reflected in growing exports of cereal processed products. After the accession the most dynamic increase is reported in exports of malt, bread and pasta.

None of major changes are expected in the intervention system, with exception of new sanitary standards for grain in intervention procurement. In spite of quality parameters the grain delivered to an intervention elevator will have to match sanitary requirements concerning the upper limit for certain substances such as mycotoxins, pesticide residuals, heavy metals, etc. Bulk surpluses remaining in the current season on the EU market require intensification of the measure focused on sales of intervention stocks on the internal market or outside the EU. Regarding Polish market, the requirements for companies participating in the intervention storage have been relaxed.

Table

Total grain balance sheet* for the period of 1996/97-2004/05 and forecast for 2005/2006 ('000 t)

Seasons	1996/97	1997/98	1998/99	1999/00	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06 forecast	2004/05 = 100
Opening stocks	2103	4544	4052	3967	3255	2563	3768	2603	817	4572	559,3
Area sown	8679	8857	8800	8653	8752	8765	8258	8126	8325	8212	98,6
Yield	2,91	2,86	3,08	2,97	2,54	3,07	3,25	2,87	3,55	3,19	89,8
Crops	25247	25350	27101	25690	22267	26902	26838	23347	29562	26184	88,6
Imports	3427	1464	1309	1342	2419	933	811	1056	1018	806	79,2
Total supply	30777	31358	32461	30999	27942	30398	31417	27006	31397	31562	100,5
Domestic use	26009	27000	27979	27619	25283	26531	27614	26051	26089	27179	104,2
- food	5815	5810	5790	5789	5793	5793	5792	5762	5765	5741	99,6
- seeds	1990	1970	1947	1962	1956	1835	1799	1838	1839	1808	98,3
- industrial uses	682	776	824	959	931	1102	1161	1121	1180	1210	102,5
- feed	16062	16965	18034	17603	15510	16398	17612	16420	16050	17250	107,5
- wastes and losses	1460	1479	1384	1305	1093	1403	1251	909	1255	1170	93,2
Exports	224	306	528	124	95	100	1200	137	737	635	86,2
Carryover stocks**	4544	4052	3955	3255	2563	3768	2603	817	4572	3743	81,9
Stocks/use ratio (%)	17,3	14,8	13,9	11,7	10,1	14,1	9,0	3,1	17,0	13,5	-

*) Including maize (corn) but excluding buckwheat and millet

**) Including intervention stocks from 2004/05 onwards

Source: 1996/97-2003/04 - CSO, 2004/05- 2005/06 authors' estimations and forecast.

W serii Analizy Rynkowe w najbliższym czasie ukazać się:

1. Rynek ziemniaka (28) • listopad 2005,
2. Rynek rzepaku (28) • listopad 2005,
3. Rynek owoców i warzyw (27) • listopad 2005,
4. Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi (22) • grudzień 2005,
5. Popyt na żywność (6) • grudzień 2005,
6. Rynek cukru (28) • grudzień 2005,
7. Rynek ryb (4) • grudzień 2005,
8. Rynek środków produkcji i usług dla rolnictwa (29) • marzec 2006,
9. Rynek pasz (19) • marzec 2006,
10. Rynek mleka (30) • kwiecień 2006,
11. Rynek drobiu i jaj (29) • maj 2006,
12. Rynek mięsa (30) • maj 2006,
13. Rynek zbóż (30) • czerwiec 2006,
14. Rynek ziemi rolniczej (9) • wrzesień 2006.

Prenumerata Analizy (2 zeszyty) w 2005 roku wynosi 40 zł.
Zamówienia z podaniem tytułu i ilości egzemplarzy prosimy kierować do Działu Wydawnictw
Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowego Instytutu Badawczego,
ul. Świętokrzyska 20, skr. poczt. 984, 00-950 Warszawa. Tel.: (0-prefiks-22) 50-54-685, faks: 827-19-60
e-mail: dw@ierigz.waw.pl <http://www.ierigz.waw.pl>
